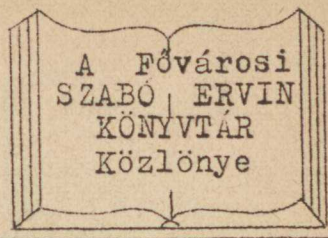

KÖNYVTÁRI *híradó*

I. évfolyam, 5. szám, MEGJELENIK HAVONTA

1957. október

"Forradalom" szép szó, talán a legszebb az emberi nyelvek szókincsében. Mennyit féltek nevednek hallatára földesurak, majd később a mások verejtékéből pénzcsinálók! Rettegtek tőled és a ráolvasás és erőszak változtatott eszközeivel próbáltak megszelídíteni. S mikor ez nem sikerült, akkor a politika hamielelkű etimológusai, akik a fehérre feketét mondanak, s az ellenforradalmakat forradalmaknak keresztelik át, léptek akcióba, de mindhiába.

Uj forradalmak mellett a régiokról sem feledkezünk. S különösen nem rólad: Nagy Októberi Forradalom! 40 éves vagy már, a férfi ilyenkor már kezd hátranézegetni életutján, de te fiatal és elpusztíthatatlan vagy és az maradsz századok múlva is. Te tetted, hogy az elnyomottak, a kisemmizettek ma a világ minden részén - ahol még vannak - magasan hordhatják fejüket és bizhatnak rossz sorsukban is a jobb jövőben. Képek futnak át agyunkon. Lenin, Szmolny, Téli Palota, Aurora, Pétervár, Caricyn, emberek, városok, épületek, hajók, melyek egy-egy állomásaid a győzelem felé vezető utadon.

Véglőtes érzelmek háborogtak körülötted. Bányászok, munkások, bennszülöttek foglaltak imába, ágyugyárosok, bojárok, szennelők mocskoltak, gyaláztak. De a gyalázkodás és mocskolódás egyre inkább süket fülekre talál, s ma, 40 évvel születésed után, tisztán és messzire világítóan állsz előttünk.

Köszöntünk szívének minden melegével, Nagy Októberi Forradalmat!

Szalai György

EGY KIÁLLÍTÁS NEVELÉSÉNEK ÉS EREDMÉNYEI

Szeptember 16-án délután nyílt meg Központunkban a francia impresszionista festőművészet reprodukciós kiállítása: Kévész Ferenc intézetvezető nyitotta meg, nagy számban megjelent közönség jelenlétében, akiknek sorában ott volt a francia követ feleségével együtt, a kulturattasé, Rör Bertalan Kossuth-díjas festőművész és felesége, Kóhalmi Béla Kossuth-díjas könyvtáros, Fenyvesi József igazgató-főorvos, Kallós János és Déry Ferenc szerkesztők. Gábor Artemis énekelt, Kistétényi Melinda kísérté zongorán.

Kiállításunknak napról napra több és több a látogatója, közülük sokan újra eljönnek, hogy gyönyörködjenek a francia impresszionista festőművészet többszínnyomású remekeiben. Sadjuk, hogy szűk területünkön zsúfoltan hat a szorosan takart falsik és egymást nyomja a kb. 250 darab színes nyomat, Minél többet akartunk belőlük bemutatni - talán a kevesebb több lett volna. De még így is sok világhírű remekmű reprodukciója maradt le - helyhiány miatt.

Kiállításunknak, sajnos nem volt meg az általunk remélt sajtóvisszhangja, de ezért kárpótolt a napilapok megemlékezése és elemzése. A kérdést mi is feltettük magunknak: nehéz pénzügyi, szerkezeti és sérült központi épületünk terhével a vállainkon, futja-e erőnkől a kiállításra?

Nyilván lenne sürgősebb feladatunk is. Mégis a kiállítás mellett döntöttünk, vállaltuk anyagi terhet és a rendezés munkáját. Ugy véltük, ezzel is meggyőztessük magyar kulturát szolgáljuk! Hiszük, hogy kiállításunkkal új híveket, új olvasókat nyertünk könyvtárunknak, hogy ezalkalomra készült bibliográfiáinkkal sok-sok olvasónk érdeklődését sikerült ritkaság művészeti könyvanyagunkra fordítani. Sokkezrenyi látogatónk és a kiállítási vendégnaplónk bejegyzései azt bizonyítják, ez az út járható. Könyvtári munkánk mellett, könyvtárunk keretei között, kedvükből és erőnkől egyéb kulturális feladatokra is futja. Hibáinkból tanultunk és bizakodó hittel megyünk a megkezdett úton - tovább!

Kiállításunkkal kapcsolatban Központunkban négy előadás volt; szeptemberben GENTHON István és PARKAS Zoltán, októberben KAMPIS Antal és NÉMETH Lajos ismertette a francia impresszionista festőművészeket és irányzatukat.

Kiállításunknak olyan sikere volt, hogy október 22.-éig meghosszabbítottuk, hétezemél több látogatója volt.

A kiállított művek összegyűjtését, válogatását és rendezését ROMÁN József végezte.

-o-o-o-o-o-

ACZEL GYÖRGY művelődésügyi miniszterhelyettes elvtárs

Kulturpolitikánk aktualis kérdései

címmel előadást tart könyvtárunkban, október hó 24-én (csütörtökön) d.u. 1/2 6 (félhat) órakor, melyre minden dolgozónkat meghívjuk.

A NAGY OKTÓBERI SZOCIALISTA FORRADALOM

40 éves évfordulójára központunk kiállítást rendez "Az Októberi Forradalom magyarországi hatása" címmel. Bemutatjuk a korabeli hazai sajtót, plakátokat, könyveket, fotokópiákat és a külföldön megjelent magyar hírlap és könyvanyagot. Kiállításunk november 4.-én nyílik meg.

November 5.-én du. 4 órakor a Kossuth-Klubban emléktünnepséget rendez a könyvtári MSzMP és MSzBT a VIII. ker. Tanács MSzMP szervezetével együtt. Az ünnepi beszédet Szalai György mondja. Az ünnep-ség keretében vetítésre kerül a Tanácsköztársaság idején készült Vörös híradó sorozat első része, egy régi szovjet híradó és a híres Maxim-sorozat első filmje: És felkel a nap.

Ugyancsak a Kossuth-Klubban kerül bemutatásra november 12.-én du. 4 órakor: a Vörös híradó-sorozat második része, régi szovjet híradó és a Maxim-sorozat második filmje: A viborgi városrész.

November 16.-án du. 2 órakor a Vörös híradó befejező része, szovjet híradó és a Magyarországon eddig még nem vetített világhírű szovjet némafilm: A cár utolsó alattvalója. szerepel a programmon.

Ugy a kiállításra, mint a Kossuth-Klubban rendezett filmbemutatókra a belépés díjtalan.

Kerületi könyvtáraink is lelkesen készülnek. Minden könyvtárban terveket szőnek, minden dolgozó részt kér az ünnepi munkából. Néhány kerületi könyvtár már el is készítette jubileumi tervét.

A 6. sz. könyvtár: Kiállítással és a kerületi üzemi könyvtárak patronálásával emlékeznek meg az évfordulóról.

A 7. sz. könyvtár könyv és képkiallítást rendez a könyvtár helyiségeiben és az Ipoly moziban. Két könyvankétot is rendeznek a Gil: Hat esztendő Lenin mellett c. könyvről s ennek kísérműsoraként az "Ők voltak" c. filmet mutatják be.

A 10. sz. könyvtár könyvkiállítással és a Rózsa Ferenc kulturotthonban tartandó előadás szervezésében való részvétellel emlékezik a forradalom 40. évfordulójára.

A 19. sz. könyvtár szovjet könyveket helyez az ajánló polcra, ifjúsági versenyt rendez a forradalommal foglalkozó könyvekkel kapcsolatban, könyvismertető előadást szerveznek John Reed könyvéről, könyvkiállítást rendeznek a mozi előcsarnokában, ajánló jegyzéket készítenek 1917 és 1919 irodalmáról s legépelik a "Hősök voltak" c. ajánló katalógusukat.

A 24. sz. könyvtár a helyiségek díszítésével könyvkiállítással, irodalmi esttel emlékezik meg a nagy évfordulóról.

A kerületi MSzBT elnökségei művészi reprodukciós képanyagot állítanak ki a negyvenedik évforduló alkalmából. A kerületi könyvtárak a központtól kapott kiállítási anyagon kívül ezt is igényelhetik.

x x x

Megnyílt a Magyar Szovjet Barátság Háza a VII. Gorkij fasor 45 szám alatt. Gazdag orosznyelvű könyv, folyóirat és zeneműanyaggal áll az érdeklődők rendelkezésére.

x x x

Emlékbélyeget bocsájt ki az MSzBT a 40.-ik évfordulóra. A befolyó összeg egy részét Szovjetunió-beli tanulmányutakra fordítják.

x x x

November második felében bál rendezését tervezi a könyvtári KISZ és az MSzBT.

PÁRT - HÍRER.

HELLER Ágnes elvtársnő elvállalta a marxista - leninista esztétikai konferencia vezetését, amelyen néhány központi dolgozón kívül főleg kerületi könyvtárosok vesznek részt. HELLER elvtársnő nyolc előadást fog tartani.

1. A tükröződés elmélete általában.
2. Visszatükröződés a művészetben.
3. A realizmusról általában.
4. Kritikai realizmus és szocialista realizmus.
5. Antirealista irányzatok.
6. Műfajelmélet. I.
7. Műfajelmélet. II.
8. A marxista esztétika jelenlegi problémái.

Az első előadás november 14.-én lesz központunkban.

SZEGSODI Jánosnét, a 26.sz. könyvtár dolgozóját a könyvtári alapszervezet tagjelöltnek felvette.

Nét pártcsoport alakult, kettő a Központban, öt a kerületi könyvtárakban. Központ pártcsoport bizalmaiak: Kertész Pál és Bemete László. Kerületiek: Dávid Gyuláné, Denes Aladárné, Lux Lászlóné, Szöke Tiborné és Pelcseti Tibor.

A könyvtári alapszervezet október 29.-én taggyűlést tart.

Sz Gy .

A KISz október 13.-án vasárnap kirándulást rendezett Nagykevélyre. A kiránduláson hozzátartozókkal együtt 33-an vettek részt. A szervezők 10 perces gyalogutat ígértek, 3 órás tura lett belőle. Könnyű terep helyett a legnehezebb utakon. Mégis meg volt elégedve mindenki. Ellentmondásokból szövődik a siker!

-.-.-.-

Révész Ferenc és Marót Miklós két hetes prágai utjáról megjött.

x o x o x o x o x o x

Néhány jó módszer a kerületi könyvtárakban.

Kinél van a könyv?

A pestszécséti könyvtár a nagyon keresett könyvek forgalmát úgy ellenőrzi, hogy az olvasó tasakjába kiálló lapocskát "lovast" tesz, melyre ráírja pl: Illés: Eg a tiszta, vagy egyszerűen Svecjk, Fáklyaláng, stb. A kiálló lapocska lehetővé teszi, hogy a nagyon keresett könyveket 3 hétnél rövidebb időre kölcsönözzék, illetőleg az olvasótól szükség szerint visszakérhessék. Ezzel a módszerrel, akárcsak az indikátoros kölcsönzési rendszerrel a könyvtáros bármikor megmondhatja, hogy kinél van a keresett mű.

Harc a könyvrongálók ellen.

A Kálvária téri könyvtár dolgozói úgy igyekeznek a könyvrongálókat leleplezni, hogy a megcsontított könyv utolsó két kölcsönzőjének számát egy füzetbe bejegyzik. Minden könyvrongálásnál következetesen jegyzik a két utolsó számot. Ha a jegyzetfüzetben egy olvasó száma többször ismétlődik, azt az olvasót figyelemmel kísérik.

Olvasószervezés.

A Krisztina köruti könyvtár kedves levélben üdvözölte kerületének I. gimnáziumi tanulóit, s meghívta őket könyvtárukba. (A gyerekek lakáscímét az iskolától kapták.) A névre szóló üdvözlő-levelek tapasztalat szerint hatásosabbak, mint a csoportos könyvtárlátogatások. Erősen megnőtt a beiratkozók száma. Néhány diák családtagjait is beíratta.

-csi.

/ o / o / o / o / o /

Az Illatos uti könyvtárnak is kevés pénze van könyvbeszerzésre. A meglakult "23.sz. Szabó Irvin Könyvtár Baráti Köre" júliusi kirándulásán elhatározta, hogy "egy olyan jó bulit" fognak rendezni, ahova sokan és szívesen jönnek el. Egy "Ifjúsági bált". A kerületi Tanácstól díjtalanul kaptak helyiséget, plakátokat. Szeptember 14.-én meg is rendezték. Az 5 és 2 forintos belépődijából 1.371 forint tisztajövelelmük volt, melvet a karácsonyi vásáron megjelenő új könyvek vécérlésére fordítanak. - Ezenkívül 74 14 éven felüli új olvasó... iratkozott be a bál után a könyvtárba.

o=o=o=o=o=o=o=o

GIMNAZISTÁK A KÖNYVTÁRBAN

Kerületi könyvtárainknak "a város peremén" sokrétű népművelési munkát is kell végezniök ahhoz, hogy - túl az olvasószolgálat ellátásán - egy-egy lakóterület valóságos kulturális gócaiivá váljanak. A kerületi könyvtár adottságai, az olvasók összetétele s nem utolsósorban a városrész művelődési igényei döntően megszabják ezzel kapcsolatos teendőinket. A nagykiterjedésű és viszonylag ritkán lakott XVII. kerület településének, magának Rákoskeresztturnak, továbbá Rákoshegynek, Rákoskertnek, Rákoscsabának és Rákosligetnek forgalmi csomópontjához viszonylag közeli könyvtárunk, a belső rend megteremtése után, hozzálátott ahhoz, hogy lehetőségei szerint kivegye részét a helyi népművelési feladatok elvégzéséből. Ismerve a fiatalság mozgékonytágát és kihasználva a Fürst Sándor-gimnázium közvetlen szomszédságát, összeköttetésbe léptünk a népes /10 osztályos/ iskola igazgatójával, és közösen kidolgoztuk a kerületi könyvtár és a gimnázium 1957/58-as tanévi együttműködésének programját, amely nemcsak a könyvtár propagandáját és nem kizárólag a gimnáziumi diákság irodalmi érdeklődésének kielégítését szolgálja, hanem a város belterületéről messzeeső peremkerület általános kulturpolitikai célkitűzéseit is.

Tervbevevttük, hogy "Nagy írók - híres könyvek" címmel kilenc nyilvános előadásból álló sorozatot rendezünk a könyvtár ugynevezett "klubtermében", amit egyébként a gimnázium a folyó tanévre, a IV/b leányosztály ideiglenes elhelyezésére tőlünk bérbevevtt. A magyar irodalmat Ady, Móricz és József Attila, a külföldieket Gorkij, Thomas Mann, Shaw, France, Hemingway és Laxness képviselné jelenlegi elgondolásaink szerint. Az előadásokat könyvtárosok és pedagógusok felváltva tartanák. A koedukációs gimnázium szavalóinak közreműködésével négy "verses estet" is szeretnénk rendezni; az elsőt még az idén "Szeretlek, kedvesem!" címmel a világirodalom legszebb szerelmes verseiből. A további három est anyaga: "Induló balra" /a világirodalom leghíresebb forradalmi verseiből/, "Tavasza nyár, őszre tél" /a négy évszak a világlitában/, "Most is hallom e dalt..." /A "Nyugat" költőinek: Babitsnak, Juhász Gyulának, Kosztolányi Dezsőnek és Tóth Árpádnak válogatott verseiből/. E verses esteket a kerület kulturházaiban megismételnénk. A fiatalok íráskészségének és kritikai érzékének fejlesztésére irodalmi kört szervezünk; amelynek keretében havonta kétszer vitákkal egybekötött felolvasó-ülést rendezünk. A kerületi üzemek KISZ-szervezeteit megkérjük: küldjék el erre az irogató ifjunktásokat.

A tanév kezdő hónapjában, előzetes megbeszélés szerint, egy-egy magyar órán az osztályok kollektív könyvtárlátogatáson jártak nálunk; könyv- és könyvtártörténeti izelőt adtunk nekik, és természetesen tájékoztattuk őket a könyvtári tagság előnyeiről is. /A kötelező olvasmányokat külön tároljuk, minden csütörtökön délben fél 1-től 3-ig gimnáziumi kölcsönzést bonyolítunk, a házi-dolgozatokhoz bibliográfiai tanácsadást nyújtunk, értékes könyvjutalommal díjazott irodalomismereti versenyt tartunk félévenként, stb./. Az iskola tanári értekezletén, ahová meghívtak bennünket, az egyik agilis magyar-

szakos tanár vállalta a könyvtár és a gimnázium közötti "összekötő" szerepét. A tanulók 10-12%-os könyvtári tagsága hetek alatt megközelítette a 25%-ot, s reméljük: a közeljövőben még több csillogó szemű diákfiú és mosolygós diáklány állít be hozzánk... A kerületi tanács népművelési osztályának és könyvtárunk központjának segítségével kell ahhoz, hogy elképzeléseinket realizálhassuk, s hogy 15 kilométerre Budapest centrumától egy, a szemünk láttára felnövekvő nemzedék szívtelkét telítsük a személyes élménnyé tett irodalom szeretetével, a könyv megbecsülésével. - A kerületi népművelési munkába való beilleszkedés egyéb formáiról máskor.

Tóth László

36. sz. kerületi könyvtár

o - o - o - o - o - o

A kerületi könyvtárakban már másfél éve folyik egy igen jelentős belső munka, amelynek során az ismeretterjesztő könyvanyagot a Szabó Ervin-féle osztályozási rendszerrel az ETO szerint szakozunk át. Célunk az, hogy a könyvtári munkamódszerek egységét ezen a téren is megteremtjük és a Könyvtárellátó által forgalomba hozott katalóguslapokat a mi könyvtáraink is használhassák. Jelenleg a rákospalotai könyvtárban dolgozom, ahol kb 5000 db ismeretterjesztő könyv van. Az anyagra alaposan ráfért az átszakozás, mert igen sok hasonló tárgykörű művet találtam a legkülönbözőbb szakcsoportokba szétszórva. Csak néhány példát említenék. Zeneszokról szóló műveket egyaránt találtam a zene és az életrajz szakban. Kézimunka-könyvek a háztartás és az iparművészet szakban is előfordultak. Ráth-Végh István kulturtörténeti műveit váltakozva szakozták be a néprajzba, a 309-es, most már megszűnt szakba és a szépirodalomba is. Lenin művei sem álltak egymás mellett, hanem tárgykörük szerint szétosztva, stb. Munkám során először a leltár-
lapokat számoztam át s azok alapján a könyveket. A Központ könyvkötői a megváltoztatott könyveken átnyomták a gerincjelzeteket s aztán a könyveket az új raktári rendnek megfelelően átrendezték. Majd a leltárlapok alapján a szakkatalógus átjelzetelésére és átcsoportosítására kerül sor, végül pedig a betűrendes katalógus szakcsoportolásnak az átszakozására. Könyvtárosok és az olvasók könnyen eligazodhatnak raktárunkban, illetve katalógusunkban egyaránt.

Kondor Mária Klósné.

KERÜLETI KÖNYVTÁR-TÖRTÉNET.

A Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár 27. kerületi könyvtára 1950-ben, az ötéves törv. első évében felállított 7 új fiók egyike. Pestszébeten, ebben a peremvárosban azelőtt csak csekély hatósugarú városi könyvtár működött, amely 1949-ben megszűnt. A mi könyvtárunk 1950. október 13.-án - mint az újonnan megválasztott kerületi tanács ajándéka - nyílt meg egy volt kávéház helyiségében.

A könyvtár 6500 kötetnyi könyvállománnyal nyitott, amelyben a volt városi könyvtár használható anyaga is bekerült. A könyvtár iránt a megnyitás pillanatától kezdve a legnagyobb érdeklődés nyilvánult meg.

Néhány jellemző adat a könyvtár fejlődéséről:

1951-ben: 2520 olvasó,	könyvállomány: 12126,	költségek: 83704
1954-ben: 3106 " "	" : 20114	" : 98617
1957-ben: 2836 " "	kb: 20000	" : 47665

/márc.-tól -szept.-ig./

A könyvtár zavartalanul fejlődött 1954-ig, addig, amíg közvetlen szomszédságunkban a Vasas Kulturotthon könyvtára meg nem kezdte működését. Ettől kezdve az olvasók tábora 2 könyvtár között oszlik meg, aminek a hatása nyomban észrevehető volt a könyvforgalom és a beiratkozások csökkenésén.

Erzsébet munkáskerület, azonban magában a kerületben kevés gyár működik, ezek is jobbra könnyűipari középüzemek, tehát a kerület lakóinak nagyrésze máshová jár dolgozni. Olvasóink tekintélyes része üzemi dolgozó, a többséget mégsem ők alkotják, hanem a diákok, háztartásbeliek és általános iskolások. Ennek megfelelően alakul az olvasók érdeklődési köre is. Eppen ezért nem vált be az a kísérlet, hogy könyvtárunk műszaki profilt kapjon.

Az első években azonos időpontban és helyen folyt a felnőtt és gyerek kölcsönzés. Ezen a helyzeten először úgy próbáltunk segíteni, hogy a hét négy napján csak a felnőttek, két napon csak a gyerekek számára kölcsönöztünk. A probléma azonban csak akkor oldódott meg véglegesen, amikor az addig kihasználatlan olvasótermünkben rendeztünk be külön ifjúsági részleget.

A könyvtár megnyitásakor a létszám két fő, 1 könyvtáros és 1 raktárkezelő volt. A fejlődés szükségessé tette a mostani létszám-fokozatos kiépítését. Ma a könyvtárban 5 könyvtáros és 1 raktárkezelő dolgozik.

Könyvtárunkat az ellenforradalom alatt súlyos megrázkódtatás érte. 1956. október 30.-ra olvasóértékelőteret terveztünk, azonban éppen ezen a napon ellenforradalmárok támadták meg a könyvtárt, és a teljes marxista anyagot, valamint a szovjet szépirodalmi könyveket kiszórták az utcára és elszállították zuzdába. Ez kb. 7000 kötetnyi csökkenést jelentett a könyvtár állományában. Ez okozta, hogy ellentétben a többi könyvtárral, csak 1957. február 25.-én kezdhettük el újra a kölcsönzést.

Az Októberi Forradalom 40. évfordulója tiszteletére felajánlottuk, hogy a nálunk megsemmisült könyveket a központi duplum-raktárból pótoljuk.

Erdődy Ferencné

27.sz.kerületi könyvtár

: o : o : o : o : o :

A 3.sz. KERÜLETI KÖNYVTÁR TÖRTÉNETE.

Negyvenhárom év hosszú idő és mégis milyen kevés egy könyvtár életében. 43 éve még egy ideiglenes fürdő volt a mostani helyiségünk, és ma már talán Budapest egyik legszebb könyvtárává nőtt. Még Szabó Ervin igazgató működése idején nyílt meg a főváros által létesített Százados uti kislakás-telepen. Szabó Ervin talán szándékosan nyitatta meg akkor még periferiának számító környéken ezt a fiókot, hogy az A ugusztai telepi gyermekek, a környék kis proletárjai tanuljanak, fejlődjenek. Ma már nemcsak az Augusztai telepi, a Hős utcai, a Várna utcai gyerekek, hanem a környező iskolák igazgatóival, tanáraival kiépített jó kapcsolatunk adja alapját könyvtárunk patinásodott a 43 év alatt és ezt a patinát öregebbé és szebbé teszik azok a régi olvasók, akik immár 40 éve olvasóink, valamint azok, akik még gyermekkorukban iratkoztak be, most is ide járnak, de már nem egyedül, hanem gyermekeikkel, mert már azok is megnőttek és megérették az olvasásra. De hogy ne csak az olvasókat és az alapítás körülményeit érezzük ki e sorokból, megemlítjük azt, hogy a könyvállomány 1914-ben 2232 db. volt egy kis helyiségben, a mai napig helyiségünk kétszeri bővítésével könyvállományunk eléri a 23.000 kötetet.

Bánk Ferenc
3.sz.kerületi könyvtár

□ ○ □ ○ □ ○ □ ○ □ ○ □

ELFELEDETT IRÓK - ELFELEDETT KÖNYVEK

T H U R Y Zoltán író és újságíró 1870-1906-ig élt. Rövid, zaklatott élete volt. Elbeszéléseiben a századforduló Magyarországnak égető társadalmi problémáit tárja fel. A szegényparasztság nyomoráról, az ipari munkásság elnyomatásáról, a ferenc-józsefi hadseregről, az akkori magyar irodalmi viszonyokról írt. Érthető tehát, hogy kora nem tartogatott számára sok sikert és elismerést. Elbeszéléseiből egy csokorra valót találhatunk az "Éjjel" című kötetben összegyűjtve.

Bruckner Frigyesné
7.sz.kerületi könyvtár.

60.000 forint gyorssegélyt kaptunk könyvbeszerzésre, hogy szorongató könyvhiányunkat némileg enyhítsük.

=○=○=○=○=○=○=

A VÁROSHÁZÁTÓL A REVICZKY-UTCA 3-IG.

A könyvtárak költözése nem tartozik a napi események közé, mondhatnók - ritka jelenség. A mi könyvtárunknak mégis kijut belőle. Könyvtárunk történetét lapozgatva olvashatjuk, hogy "fiatal" életünkben immár két nagy költözést hajtottunk végre.

Az első még 1914-ben történt Városi Könyvtár korunkban, 87.000 kötet könyvvel. A másodikat 1931-ben 200.000 kötettel mint Fővárosi Könyvtár követtük el. Most a harmadik költözködés előtt állunk, igaz, hogy csak a szomszéd épületbe és csak könyvtárunk egyik részével.

Hogyan is volt? Többszöri ide-oda hányódás után a Városi Könyvtár 1914-ben a Központi Városházáról a Gróf Károlyi-utcai elemi iskola helyiségeibe költözött. Még meg sem melegedtek a könyvtárosok, az új helyiség máris szűknek bizonyult. A könyvtár akkori vezetői évek óta, szünet nélkül hivatkoztak a könyvtár tarthatatlan helyzetére. A világháború és a leromlott gazdasági viszonyok csak késleltették a kérdés megoldását.

A polcok már roskadoztak a könyvek súlya alatt, az állványok elérhetetlenek voltak a földön elhelyezett könyvek miatt. A mennyezetiig érő polcokról a könyvek leemelése nem egyszerű művelet, inkább akrobata mutatvány volt. Ez a "guzbakötöttség" 16 esztendőn át tartott, míg végre 1931-ben mégis bekövetkezett a "csoda", új otthont kapott a Fővárosi Könyvtár Wenckheim gróf palotájában.

Enyvvári Jenő könyvtárigazgató előterjesztésben jelentette, hogy a fővárosnak megvételre ajánlott palota átalakítással, a könyvtár céljaira alkalmassá tehető, a könyvtárépület kérdése 50 esztendőre megoldhatóknak látszik.

Most még csak 1957-ot írunk és már vagy 3 éve a könyvesportok ide-oda tologatásával, a könyvek "hasrafektetésével" tudunk 1-2 évre férőhelyet biztosítani. Pedig még hol vagyunk az álmodott 1980 évtől?

Nemcsak a raktárainkban mutatkozik telítettség, de a katalógusteremből is kiszorultak a tükröfolyósóra a földrajzi katalógus szekrényei, s az osztályokban hegyén-hátán állnak a munkasztalok.

Az általunk régen kiszemelt és megszerzésre ajánlott Reviczky utca 3.sz. épület könyvtári felhasználásának ügye még nem intéződött el. Hiszük, hogy az épületet nemsokára magunkénak mondhatjuk. Ennek reményében ismét költözködés előtt állunk, immáron harmadszor! Ettől a gondolattól meghatva és indítatva, el kell mondanom a Wenckheim palotába való költözködésünk tragikomikus előzményeit.

A költözködés tervének elkészítésével, mint "ügybuzgó szakembereket" és tettrekész fiatalokat, Soós Józsefet és engem bizott meg a vezetőség. A megbízást ugyan titkolt fanyalgással elfogadtuk, de nem tudtunk mihez kezdeni. Megtorpentünk, minden önbizalmunkot elvesztettük. Napokig töprengtünk, hogyan oldjuk meg a könyvszállítás nagy problémáját. Könyvtártani gyűjteményünkben nap, mint nap keresgéljük a könyvtárköltöztetés irodalmát, de semmi használhatót nem találtunk. Addig-addig kutattunk, míg valamelyik újságban olvastuk, hogy Münchenben /vagy hol?/ egy 150.000 kötetes könyvtár 5 hónapig

költözött a szembenlévő épületbe. A praktikus németek példája nyomán még bizonytalanabbak lettünk. Hiszen akkor ml a 200.000 kötetünkkel, évig sem költözünk el innen, - gondoltuk. Napokig tárgyaltunk könyvtárban, utcán, sőt otthon is, de eredmény nélkül. Egyetlen szállítóeszkörről tudtunk, a könyvszorítóól /fapalc, a végén csavaros rögzítővel/. Ennek azonban nagy az önsulya, előállítása költséges, s a könyveket csak tartja, de nem védi, a kocsiiban csak egy sorban helyezhető el, a rongálódás veszélye nélkül egymásra nem rakhatók.

Több napi eredménytelen eszmecsere és vita után egyik reggel Soós derűs arccal robogott be a könyvtárba, s kérdés nélkül csak ennyit mondott: megvan! A könyveket dobozban szállítjuk!

- Megőrültél, csak nem akarod ezt a nagy könyvtárat dobozokba rakni? - szoltam.

- De igen! Figyelj ide! - És elmondta dobozos ötletét.

Hamarosan megbarátkoztam a gondolattal. Megállapodtunk, hogy a dobozokat fedéllel, az oktáv és kvart méretnek megfelelően grös kartonból készítettjük el. A doboz hossza 70 cm. lesz. A dobozokhoz átkötő hevedereket rendelünk, az oktáv méretű részére szürkét, a kvartéhoz zöld szímit.

Tervünket írásba foglaltuk és a vezetőségnek bemutattuk. Bizalmatlan mosolygással fogadták, de elrendelték a "prototipus" bemutatását és kipróbálását.

Ezután próbadobozokat készítettünk és megtartottuk a "sztatikai" próbát. A dobozokat megtöltöttük selejt könyvekkel és különböző helyzetből és magasságból a földhöz vagdaltuk. A dobozok és a könyvek épségben maradtak. Majd vízhatlanságát bizonyítva, vízzel lelocsoltuk, ez sem ártott. A doboz a próbát kiállotta, bevált.

Most már hozzáfoghattunk a költözködés minden részletének kidolgozásához. A régi állványokon sorakozó könyvanyagot a dobozméretnek megfelelően 70 cm-es szakaszokra osztottuk, s a szakaszok kezdő és zárószámait nemzetközi cédulákra felírtuk. A cédulákat az új állványok polcaira helyeztük.

S amikor elérkezett a költözködés napja, a könyveket a kijelölt szakaszok szerint dobozokba raktuk. A dobozokra ráírtuk a könyvek legkisebb és legnagyobb sorszámát és átkötöttük a biztosító hevederrel. A dobozokat még külön sorszámmal is elláttuk. A szállítók a dobozokat kocsiira rakták.

Az új épületben a kirakodásnál, minden polcra egy doboznyi - /70 cm./ könyvanyag került. A méteres polcokon 30 cm. helyet a kiköltözött könyvek és a közbe-közbe besorolandó művek részére tartottunk fenn.

Az egész költözködést - több mint 200.000 kötet könyvet és az összes berendezés átszállítását - 12 nap alatt bonyolítottuk le.

Kétségtelen, hogy a könyvtártörténetben eddig ismeretlen költözködési eszköz, a kartondoboz bátor bevetésével vált lehetségessé a könyvek rekordidő alatt történt szállítása. Akkoriban az ujitás nem volt fel nagy port. A költözködés megtervezéséért, lebonyolításáért és az ujitásért fejenként 300-300 pengő különmunkadíjat kaptunk.

A most bekövetkező harmadik költözködést már könnyen várjuk, saját példánkból merithetünk. Állunk elébe!

Kondorosi Sándor

KIEGÉSZÍTŐ SOROK A SZAKOKTATÁSHOZ.

Figyelembevéve a kerületi könyvtárosok javaslatait és mérlegelve a lehetőségeket, osztályunk a kerületi könyvtárosok 1957-58 évi szakoktatásában a következő előadások szervezését tervezi:

- 1./ A modern német irodalom /Vajda György M./
- 2./ Tömeglélektan /Kardos Lajos/
- 3./ Kibernetika /Tarján Rezső/
- 4./ Izmusok a képzőművészetben /Zádor Anna/
- 5./ A 20.-ik század magyar irodalma /?/
- 6./ A geofizikai év ismertetése /Zerinváry L./
- 7./ A skandináv irodalom /Hajdu Henrik/
- 8./ Szovjet irodalom /Trócsányi Zoltán/
- 9./ A népi zene fejlődése /Bárdos Lajos/
- 10./ Akiket méltatlanul elfelejtettünk. /Török Gyula, Iványi, Tömörkény, Reviczky Gy. stb./

Tekintettel arra, hogy az előadóknak csak egy részét kötöttük le, másokat csak később fogunk felkérni az előadás megtartására, az előadók személyében történhet változás.

Általános kívánság volt, /egy-két könyvtárt kivéve/ hogy könyv- és folyóiratbeszámolókat ne a központban tartsunk, hanem egy-egy kerület, vagy egy-két kerület könyvtárosainak csoportos megbeszélésén.

Ebben az évadban a következő tanfolyamokat szervezzük:

- 1./ Ifjúsági könyvtárosi tanfolyam /a tanfolyam elvégzése szakképesítést nyújt./
- 2./ Könyvtárirási tanfolyam /jelentkezett 13 könyvtáros/.
- 3./ Nyelvtanfolyamok /9 tanfolyamra jelentkezett 79 tanuló. 18 központi és 61 kerületi könyvtáros./
- 4./ Filmvetítógép-kezelői tanfolyam /jelentkezett 4 központi és 20 kerületi könyvtáros./.
- 5./ Raktárkezelői tanfolyam /jelentkezett 24 kerületi raktárkezelő/.

Tanfolyamot szervezünk a könyvtártechnikai minimum vizsga előkészítésére is. A vizsga letételére 15 könyvtáros kötelezett. A nem könyvtárszakot végzett könyvtárosok közül 14-en tesznek különbözeti vizsgát. A tanulmányi kirándulások főként az elméleti előadások kiegészítését célozzák.

A központi könyvtárosok szakmai oktatásával kapcsolatban tervezett előadások:

- 1./ A tudományos könyvtárak munkája az NDK-ban /Rác Aranka/
- 2./ A könyvkötés története /Kéki Béla/
- 3./ Hogyan osztályozzunk? /Kalmar Gyula/
- 4./ Beszámoló a prágai tanulmányut tapasztalatairól /Révész Ferenc/
- 5./ A nyitpolc rendszer problémái. /Rác Aranka/
- 6./ Beszámoló a kerületi könyvtárak osztályának munkájáról /Berza László/
- 7./ Reprodukciós eljárások /?/

Az osztályok speciális szakoktatásában komoly helyet foglal el a tapasztalatcsere és a tanulmányi kirándulás.

A könyvtártudományi fordítások jegyzékében szerepel néhány figyelemre méltó cikk, amelyre itt is felhívjuk dolgozóink figyelmét.

Salvan, Paule

A katalogizálási szabályzat revíziója Franciaországban.

Lundy, Frank A.

Tájékoztatás, kontra katalógus: egy alapvető dilemma.

Salvan, Paule

A zene szerepe a francia közművelődési könyvtárakban.

McColvin, Lionel

A közművelődési könyvtári szolgálat irányelvei.

Balsér, Ferlinde

A szabadpolc-rendszerű könyvtár fejlődéstörténetéhez.

Rittinghaus, Johanna

A könyvtári kölcsönzés jelenlegi helyzete. stb.stb.

Összesen 19 cikkfordítást juttattunk el dolgozóinkhoz, a könyvtártudomány különböző szakterületeiről.

Szelestey Gyuláné

---000---000---

S z a k o k t a t á s u n k keretében okt. 23.-án (szerdán) 3 órakor

RÁCZ ARANKA

tart előadást az NDK tudományos könyvtárainak munkájáról.

=====

"Irodalmi fejtörő" rendezett 1955/56-ban az Illatos-uti könyvtár. Igen jól sikerült. A feladott kérdéseket elkérte a TIT. Jól tette. Hogy miért? Azért, hogy a nyáron Hévizen, a Vasas-üreg "Irodalmi fejtörő versenyén", saját kérdéseimre válaszolva . . . megnyerjem a - törtét!

Bognár Jánosné

23.sz. kerületi könyvtár.

.....

RÉVÉSZ Ferenc és MARÓT Miklós október 2.-án kéthetes tanulmányutra Prágába utazott,

A KERÜLETI KÖNYVTÁRAK 1957. III. NEGYEDÉVI FŐBB ADATAI.

A III. negyedévre csenek a nyári kisebb forgalmu hónapok. A kerületi könyvtárak a főleg augusztusra eső nyári szünetben összesen 851 napot tartottak zárva, az ezidőszakra eső munkanapok 25%-át. Ez megmutatkozott a III. negyedév könyvforgalmának csökkent mértékében. Az adatok azt mutatják továbbá, hogy az 1956. évi III. negyedévi kölcsönzési forgalmat - amely az ellenforradalom előtti és ezáltal még meg nem zavart időszak volt, - még nem érték el ideai eredményünkkel.

A III. negyedév főbb adatai a kerületi könyvtárakban a következők voltak:

Év	Könyv-állomány	Beir. olvasók	Kölcsönzők	Kölcs. kötetek
1956. III.	807.925	112.435	217.343	756.343
1957. I.	822.897	85.214	260.470	717.069
" II.	832.770	93.831	273.884	772.051
" III.	822.425	101.849	213.853	620.723

Az 1956.

III. negyed-
hoz képest
%

106.5

90.4

86.4

82.2

A könyvállomány a duplumositás következtében az előző évnegyedhez képest csökkent, bár az egy év előtti helyzethöz valamivel magasabb! A kerületi könyvtárak a negyedév folyamán 285.470 Ft-ot költöttek könyvvásárlásra, s a vásárolt könyvek száma ez időszakban 14.117 db. volt. /Egy-egy könyvtárra átlagosan 6963 Ft, illetve 344 db könyv jutott.

A beiratkozott olvasók száma 10.586-tal alacsonyabb az egy év előttiénél. A beiratkozott olvasók aktivitása csökély, mert csak 63.5%-uknál van kint kölcsönkönyv; a 14 éven aluli olvasóknál 57.2% ez az arány. /Szünidő!/
A kölcsönzők száma 13.6%-kal alacsonyabb a tavalyi adatoknál. A kölcsönzött kötetek száma még ennél is alacsonyabb néhány %-kal.

==.==.==.==.==

D I E N E S László és S O L T I Andrásné siremléke elkészült. - Felavatásuk időpontja még bizonytalan.

A kölcsönzött könyvek szakszerinti megoszlása %-ban.

	1956.		1957.	
	III.	I.	II.	III.
Szépirod.	62.0	63.2	63.1	64.5
ebből: új magyar	12.8	12.2	13.1	13.4
régi "	-	17.1	16.0	17.2
Klassz.	-	17.4	16.5	16.9
Szovjet	7.2	2.6	3.4	3.3
egyéb	-	13.9	13.2	13.7
Ismeretterj.	18.0	15.6	15.3	14.6
Ebből: pol.-id.	1.8	0.8	1.0	1.2
" : műsz.	2.0	2.1	1.6	1.4
Mezőgazd.	0.2	0.4	0.3	0.3
Tört.	-	4.4	4.7	4.3
Term.tud.	3.1	2.2	2.0	1.8
egyéb	-	5.7	5.7	5.6
Ifjúsági	20.0	21.2	21.6	20.9
Együtt	100.0	100.0	100.0	100.0

Az egy évelőtti helyzethez képest - de az azóta mutatkozó adatok szerint is - a szépirodalom iránti érdeklődés aránya állandóan növekszik, elsősorban a magyar irodalom iránt. A szovjet könyvek olvasása az ellenforradalom után harmadára csökkent; az iránta való érdeklődés a z utóbbi időben emelkedik.

Az ismeretterjesztő irodalom olvasása állandóan csökken /pl. műszaki, természettudományi könyvek/. Az ideológiai-politikai irodalom iránti érdeklődés a tavalyi októberi csökkenés óta fokozatosan javul.

A központ főbb adatait a Híradó következő számában közöljük.

Tolnai György

+ - + - + - + - +

A R A N Y János - kiállításunk október 24.-én nyílik meg. Könyvek, folyóiratok és gazdag képanyag szemlélteti Arany budapesti életszakaszának irodalmi emlékeit. - A kiállítást a Könyvtár- és Könyvtudományi Osztály rendezi.

NAPOLÉON KÖNYVTÁRA

Egy szűkszavu lexikon ennyit írna róla: I. Napoléon (sz. 1769-ben, megh. 1821-ben) Franciaország császára, Olaszország királya, a Rajna-menti államok védnöke. Ilyen lakonikus kézikönyvet azonban aligha lehet találni, mert nehéz elhallgatni, hogy ő futotta be a világ egyik legtüneményesebb karrierjét. Előkelő, de szegény családból származott, ingyen tanították a párisi és briennei katonai iskolákban s néhány év alatt a félvilág réme lett, testvéreit, rokonait is országok uraivá tette. Végiggázolt Európán, meghódította az afrikai Egyiptomot, uralma alá gyűrte Ázsia egy részét is. Bécs-vágya nem ismert határokat. Ki tudná hol végezte volna, ha az 1812-es oroszországi hadjárat elő nem készíti azt a katasztrófát, amely 1815 jun. 18.-án Waterloónál végérvényesen megpecsételte sorsát.

Amilyen hihetetlen méretű volt tündöklése, olyan szédületes arányokat öltött a róla szóló irodalom is. Ha azt állítjuk, hogy könyvtárnyi művet írtak személyéről, családjáról, tetteiről, nézeteiről - semmit sem mondtunk. A "könyvtárnyi" jelző távolról sem képes érzékeltetni azt a többmilliós ujságcikkek-halmazt, megemlékezést, ami Napoléonról megjelent. Hozzávetőlegesen számítva a halála óta eltelt minden napra öt-öt róla szóló könyv jut. Gondoljunk csak el: 136 éve halott s azóta közel ötvenezer nap telt el. Így aztán nem csoda, ha minden nagy könyvtárban tucatjával találni Napoléonról szóló műveket. A Napoléon-irodalom megközelítően teljes gyűjteményével csak a párisi Bibliothèque Nationale Napoléon osztálya rendelkezik. A gyűjtemény jelenlegi kötetszámáról nincs pontos adat, de tudva azt, hogy a század elején állományuk meghaladta a 200.000 kötetet, nyugodtan feltételezhetjük, hogy ma 300.000 kötet körül tarthatnak, ha ugyan jóval túl nincsenek rajta.

A császár szerette a könyveket. Szeretete azonban sok különöséggel, furcsa kedvteléssel párosult.

Könyvtárosává Antoine Alexandre Barbier-t nevezte ki. A neves bibliográfusnak és tudósnek nemcsak a könyvtár állományára kellett féltő gonddal ügyelnie, hanem a beszerzés is feladat körébe tartozott. Beszerzés! A mindenható császár előírta Barbier számára, hogy a könyvek egyforma anyagból, egyszínű papírra nyomva kerülhetnek gyűjteményébe. Feljegyezték ugyan, hogy szabad óráiban szívesen bujta a könyveket, különösen Plutarchost kedvelte, de a fentebbi uniformizálási törekvés inkább arra vall, hogy a könyvtár iránti rokonszenve csak egyik megnyilatkozási területe volt kifejeződött, szeszélyes szenvedélyének. Alighanem katonának képzelte a könyveit is, amelyek kötelesek azonos egyenruhát viselve felsorakozni őfelsége előtt.

Utazásai alkalmával magával vitt egy-két láda könyvet s esténként mécsvilág mellett lapozgatta azokat. Oroszországi hadjárata idején többször sürgette könyvtárosát, hogy küldjön neki friss műveket, mert a nála lévőket vagy unja, vagy elolvasta.

A néhány ládányi uti könyvtár nem elégítette ki felsőleges igényeit s parancsot adott Barbiernak, hogy olyan 3.000 kötetből álló mozgó-, pontosabban kifejezve mozgatható könyvtárat állítson

össze számára, amelyet utjaira bármikor magával vihet. Részletesen meghatározta a könyvek formátumát. Egyenlő nagyság, egyszínű papír, Didot-betűkkel (közepes nagyságú, finom metszésű típus), elsőrendű velinpapírra legyenek nyomtatva. A nagyságot úgy kell megállapítani, hogy harminc ládába, három sorosan csomagolva elférjenek.

A tudós könyvtáros jobb ügyhöz méltó buzgalommal látott a parancs végrehajtásához. Hat ládába csomagolt könyveket, a ládákat kívülről rézpántok fogták össze, belülről zöld posztóval bélelték, hogy a könyveket megkíméljék a hosszú utak rázkódtatásaitól. A felséges császár Schönbrunnban bontotta fel először Frissiben összeállított könyvtárát s éktelen haragra gerjedve toporzékolt - mert a könyvek nem egyenlő nagyságúak voltak s nem tetszett neki a válogatás sem.

Dihében íróasztalához rohant s most már maga állított össze egy ezer kötetes könyvtár-servet. Mindenek előtt felvette a jegyzékbe Plutarchost, majd pedig az a kikötés következett, hogy negyven kötet dráma legyen, de Shakespeare és Molière nem szerepelhet a szerzők között. Ő tudta miért? Ezenkívül negyven kötet epika, 60 lyrai kötet, negyven vallási munka, száz regény s a fennmaradó 720 /1/ kötet emlékirat legyen. S hogy a külöcködés teljessé váljék, kikötötte, hogy margó nélküli, görög és latin jegyzetektől és utalásoktól mentes könyveket óhajt. Természetesen megismételte a már vázolt formai igényeit is.

Barbier ezután fejét vesztve számolt, intézkedett, kalkulált s végül közölte a császárral, hogy kívánsága teljesíthető, ha erre a célra kétmillió frankot bocsát a rendelkezésére. Az összeg nagyságának hallatára Napoleon következetes vaslogikával elvetette saját javaslatát s visszatért az eredeti 3.000 kötetes elképzeléshez. Barbier újra számolt s újra jelentette: 30 faláda, 3.000 kötet könyv kiadása, egyenként ötven példányban, a császár által támasztott egyéb igényeket is kielégítő előállításban kb 4.000.000 frankot emésztene fel s elkészítése hat-hét évet venne igénybe.

A jelentés hallatára a nagy császár állítólag igen lehangelttá vált s pár napig szomorúan panaszolta környezetének, hogy mit ér az ő hatalma, ha még egy ilyen csékélységet sem képes megvalósítani.

Ruziczky Béla.

.....

Könyvtárunk színjászó-csoportja ujjáéled. Aki erőt és kedvet érez a szép munkához, jelentkezzen Laskovár Jenőnál.

.....

A VÉGREHAJTÁSI MUNKA ELŐKÉSZÍTÉSÉRŐL.

Valamennyi fiókunk számára súlyos tehertételt jelentenek azok a kölcsönző tasakok, amelyek több éve őrzik a kikölcsönzött, de vissza nem hozott könyvek könyvkártyáit. A tasakok türelmesek, de a könyvtáros annál türelmetlenebbül kénytelen elviselni, hogy hosszú évek mind erélyesebb hangú felszólításai sem találják visszhangra egyes olvasóknál, s a könyvek nem kerülnek vissza.

Eppen ezért váltott ki egyetértést, hogy a központ erélyes lépést - végrehajtást - fogantasson a könyvállomány védelme, a könyvek visszaszerzése érdekében. A fiókokra pedig a hivatalos eljárás előkészítését, a könyvvel adós olvasók lakcímének és munkahelyének felkutatását bízta a házfelügyelőkön keresztül.

Eddigi tapasztalataink szerint ez a munka megéri a fáradságot. A házfelügyelőkben lelkes támogatókra találtunk. Sok esetben az adatszolgáltatáson kívül személyesen is figyelmeztetik az olvasókat kötelezettségükre. Sokan fel is keresik fiókunkat, s ketten közülük pl. mindjárt be is iratkoztak. Munkájuk eredményeként 20 perlendő olvasónk visszahozta vagy kifizette a könyveket /36 kötet/. Külön eredmény, hogy a 20 lemorzsolódottnak vett olvasó közül 12 újra olvasója lett a könyvtárnak. Ezen kívül többen személyesen jelentkeztek, s megígérték ügyük sürgős rendezését.

A tudakozó lapokat szept. 1.-től küldtük folyamatosan a legutolsó napokig. Összesen 183-1954/55 óta távolmaradó olvasó után érdeklődtünk, sokszor két-három lakcímen is. Az egy hónap alatt beérkezett válaszokból többségében pontos képet nyertünk a 183 olvasó jelenlegi pontos lakcíméről és munkahelyéről, vagy egyéb helyzetéről:

Pontos lakcím és munkahely	81
Visszahozta	20
Disszidált	13
Meghalt	4
Letartóztatva	1
	<hr/>
	119
Nyilvántartásban lévő címén ismeretlen	10
Csak lakcímet közöltek, munkahely nélkül	7
A napokban újabb címekre küldve	26
	<hr/>
	162

Tehát mindössze 21 esetben nem kaptunk választ megkeresésünkre. Ezek jelentős része katona, vagy vidéki. Megjegyzem, hogy a legtöbb válasz napok alatt beérkezik.

Mindent egybevetve, ez az előkészítő munka hasznos segítője a könyvtárnak, s a bírósági eljárásnak is. Eppen ezért kérjük, hogy a gazdasági osztály szívesen biztosítsa a munkához szükséges felbélyegzett borítékokat. Megéri a csekély befektetést, mert visszaszerzett könyveket, s visszanyert olvasókat eredményez.

Gönczi Imre
26.sz. kerületi könyvtár

= o = o = o = o = o =

A KIBERNETIKAI GÉPEK ÉS A KÖNYVTÁR./II. rész. Befejező közlemény./

A kibernetikai gépek könyvtári alkalmazásával kapcsolatban vizsgáljuk meg még egyrészt azt, hogy anyagi helyzetünket figyelembe véve mi az, amit a közeljövőben megvalósíthatunk, másrészt milyen szervezeti változtatásokat követelne a kibernetizálás a kölcsönzési technikában, különös tekintettel a fiókokra.

Véleményem szerint különböző típusu gépeket kell beállítani mind a tudományos, nagykönyvtár jellegű könyvtárakba, mind a fiókkönyvtárjellegű könyvtárakba.

A tudományos jellegű nagy könyvtárakban az egyik legfontosabb feladat lenne a kölcsönzés gyorsítása, és a kölcsönzési technika, munkafolyamat megbízhatóságának, egyszerűsítésének biztosítása.

A kölcsönzés gyorsításának egyik akadálya majdnem minden nagy könyvtárban a könyvkérés módjának ma használatos, ismert rendszere, ahol cédulákat gyűjtönek össze, küldik fel a raktárba, majd a könyveket, melyeket a cédulák alapján kikeresnek, leviezik, legtöbbször helyen gyalog, a kölcsönző helyiségbe. Ez egyrészt meglehetősen hosszadalmas, másrészt a raktárkezelő dolgozókat a sok emelet mászással nagyon igénybeveszi. Ezt a nehézkes folyamatot egy aránylag egyszerű gépegységgel lehetne megjavítani, mégpedig gyökeresen. A készülék, mely alapjában véve igen egyszerű, a következőt "tudná":

Az olvasó által keresett könyv helyszámát, melyet a kölcsönzést végző könyvtáros nyomógombok segítségével belevisz a gépbe, mindjárt automatikus szelvénytálalás után abba a raktárrészbe továbbítja, amelyben a keresett könyv tárol. Itt vagy világító számokkal, vagy a távgépiróhoz hasonló szerkezettel, papírszalagon jelentkezne a keresett könyv helyszáma a raktárkezelő előtt, akinek nem kellene lépcsőzni, csak kikeresni a kért könyvet, majd egy gyűjtőfelvonón leküldeni a kölcsönző helyiségbe. Ez a gépegység tulajdonképpen két részből állna, az egyik, mely olyan szerepet töltené be, mint egy telefonközpont, közvetítene a könyv helyszámának megfelelő áramimpulzust a megfelelő raktárrész felé, a másik a vevőkészülék, mely az impulzusokat látható jelképpé, világító számokká vagy szalagra írt szöveggé alakítaná át. Ez a gépegység annyira egyszerű és aránylag nem költséges, hogy komolyan gondolni lehetne a közeljövőbeni alkalmazására, könyvtára hasznán kívül pedig gondolkodni lehetne esetleges exportlehetőségén is.

A fiókkönyvtár jellegű könyvtárakban véleményem szerint gépesíteni kellene minél több olyan munkafolyamatot, amely elrabolja a könyvtáros idejének egy tulnyomó részét az olvasókkal való foglalkozás rovására. Felül kellene vizsgálni mind a kölcsönzési technikát és nyilvántartást, mind az egyéb adminisztrációs teendőket, mint pl. statisztika, egyéb nyilvántartások. Fiókkönyvtárak viszonylatában sem szabad megijedni a rögtön elének tolokodó gazdaságossági kérdéstől. Az itt alkalmazható készülékek egyszerű volta és gyors munkája biztosítja azok alkalmazásának gazdaságos voltát, nem beszélve arról az erkölcsi haszonról, mit az olvasókkal való jobb foglalkozás nyújt.

A fiók jellegű könyvtárakban véleményem szerint a következőket kellene gépesítéssel megoldani:

1. Az állomány mindenkori képét a bentlét-kintlét szempontjából, azaz állandó leltárlehetőség. Így megtakarítanánk a leltározásokkal kieső időt is az olvasó számára.

2. A kölcsönzés nyilvántartását, és ezzel kapcsolatban

3. A statisztikakészítést.

Az egész folyamatot egy gépegységgel lehetne olvégezni. Mit "tudna" ez a gépegység?

Először is abból kell kiindulni, hogy a kölcsönzési nyilvántartásnak feltétlenül a kétkártyás kölcsönzés jellegzettségével kell bírnia. Ez, mint egy mérleg, mutatja az állományt minden pillanatban. Tekintettel arra, hogy egy ilyen "könyvtári főkönyv" teljesen elektronikusan igen drága mulatság kiskönyvtárakban, a kétkönyvkártyás rendszernél valóban könyvkártyákkal dolgoznánk, amelyekben azonban különböző jelzetek, adatok lennének lukasztással is rögzítve, azaz a lukkártyarendszer egy változatát használnánk fel. Emellé vegyük át a német könyvtárakban ismeretes "Presentkartei" módszerét, amelynek lényege az, hogy az olvasó nem egy katalógusban keresgél, hanem egy olyan kartotékrendszerben, mely mindég a pillanatnyi állományt tükrözi. Azoknak a könyveknek céduláit, melyeket olvasni kíván, kiemeli ebből a cédulaanyagból, ezt adja a könyvtárosnak, aki a cédulák alapján a könyveket kikölcsönzi. Most következik a gépesítés. Tekintettel arra, hogy a "Presentkartei" lapjain, melyeket a jelenlevő könyvek kartonjainak nevezhetnénk, a raktári jelzetnek, statisztikai törzsszámnak, és egyéb szükséges anyagoknak megfelelő lukasztás is van, megvan az alapja a gépesítésnek. E kartonokat egy gépegységbe dugva, elektromos letapogató csápok a lukasztásnak megfelelően a gép nyilvántartó egységébe áramlókéseket küldenek, amelyek megfelelő író, illetve számlálószervezeteket hoznak működésbe. Ezek egyrészt az olvasójegyre automatikusan ráírják a kölcsönzés adatait, a könyvek számát, a lejáratit időt, /itt hibalehetőség kizárva/ illetve a statisztikai adatokat, darabszám, műfaji, nyelvi, stb. megoszlást rögzítik, úgy, hogy az minden pillanatban leolvasható legyen.

Feltétlenül érdemes lenne az olvasónyilvántartás adatait szintén lukkártyára átvinni, mert ha ezeknek is helyet adunk a gépegységben, akkor a könyvtáros számára legizgalmasabb kérdésekre kaphatunk folyamatosan választ, pl. könyvek forgási sebessége, ki mit olvas, olvasórétegek érdeklődése, stb.

A kibernetikai gépek könyvtári alkalmazása feltétlenül előlénk vetíti a távoljövő képét, aminek láttán sokan azt mondhatnák, hogy végül teljesen automatizált folyamat lesz a könyvtári munka, szükségtelenné teszi a könyvtárost, mert hisz "beöbök egy tantuszt és kijön a könyv." Hát erről persze szó sem lehet. Sőt éppen a gépesítés hozzá jobban előtérbe a könyvtáros személyét, akinek így sokkal több idője lesz könyvtárosi-nevelő és tájékoztató feladatának megoldására, hisz ez a gépesítés főcélja. Ha ezt a gépesítést, és ezzel a könyvtáros "felszabadítását" megoldhatnánk, akkor azt hiszem, sokat javíthatnánk technikailag nagyon elmaradt könyvtári munkánkon.

Gsomor Tibor

21.sz. kerületi könyvtár.

MÉG MI ÚJSÁG ?

A Művelődésügyi Minisztérium kérésére a Bibliográfiai Bizottság elkészítette a Magyar Népi Iskolai Irodalom (1900-1956) bibliográfiáját, mely a jelentős és eddig fel nem tárt művelődéspolitikai kérdés könyv és brosúra irodalmát hiánytalanul, a folyóiratokban megjelent anyagot válogatva és egyben annotálva tartalmazza. A II. részből álló, összesen 28 oldalas bibliográfiát ROLÓNYI Péter állította össze.

Megjelent a "Nagy Októberi Szocialista Forradalom 40. évfordulójára c. bibliográfia.
Kiadványunkat megküldtük a párt és tömegszervezeteknek, az ország valamennyi jelentős intézményének.
A bibliográfiát GÁLICZKY Éva állította össze.

"A szovjet könyv útja" címmel kiállítás nyílik a Legújabbkori Történelmi Múzeum (József Nádor tér) összes helyiségében.
A kiállítás XI.2.-én nyílik.
Rendezője TISZAY Andor.

Énekarunk október 12-én este 7 órakor a Könyvtárosok Szabó Ervin-Eőrenek rendezésében hangversenyt adott a Kossuth-Klubban. A műsoron praeklasszikus és modern magyar művek szerepeltek. Vezényelt: G. HORVÁTH József. Énekelte: GARANCSY Mária dr., az Áll. Operaház magánénekesnője, Zongorán kísérte: ÉRSEK Mária.

A Különgyűjtemények osztálya megkezdte a Budapestre vonatkozó "nem hivatalos" pesti helymegnevezések és nyomtatásban meg nem jelent pesti tréfák stb. gyűjtését. Megindítjuk továbbá a könyvtárunkra vonatkozó tréfák, becenevek, házi elnevezések (pl.: folyó, ref., mező, repülő stb.) gyűjtését is. Kérjük a kertárcikat, segítsenek munkánkban.

V I Z U M nélkül ! ! !

utazhat velünk minden hétfőn

B U D A P E S T -től - D J A K A R T Á -ig
az öt világrészren át; földrajzi, történelmi és irodalmi előadásokon.
Részvételi díj nincs!

Utlevellet: a könyvtárban lehet kapni, ugyanott az utazási feltételeket is megtudja.

Turavezetők:

Osikay Miklós és Gáti Ferenc.

Indulás 1957. okt. 21-én este 7 órakor az Illatos u.2-4. MTH. ebédlőjéből.

A kellemes utazást biztosítja az Illatos uti Szabó Ervin Könyvtár és a IX.ker.Tanács V.B.Népművelési oszt.

Kitűnően sikerült olvasó-összejövetelt rendezett a IC.sz. kerületi könyvtár az Edoasz előadótermében szeptember 23-án este 7 órakor. Bemutatták: VAZOV: Iga alatt című regényéből készült filmet. Volt kiállítás is: Spek-könyvek, - folyóiratokból, bolgár népművészeti anyagból és képzőművészeti reprodukciókból. A film előtt CSEBÉRTŐI Oszkár ismertette Vazov életét, irodalmi jelentőségét és regényét, amelyből SZASZ Eta olvasott fel részleteket. Az estnek olyan sikere volt, hogy október 8-án megismételték.

A könyvtár kivonul részét a VI.kerület irodalmi Kultur munkájából is, okt. 9-én MÓRIÓZ-estet segített rendezni, okt. 10-én a kerület ARANY-estjén szerepelt olvasóival és könyvtárosaival.

A Gazdasági-osztály jelenti:

A tüzelőanyagot időben megrendeltük, leszállítása a kerületi könyvtárak tulajdonos részébe meg is történt. Ha van olyan könyvtár, ahová a tüzelőanyag még nem érkezett meg, az hívja fel telefonon a Tüzelőanyag telepet, Révész-utcai telep t.: 201-379, Boráros-téri telep t.: 334-504. A tüzelőt azonnal leszállítják. A kályhákat minden könyvtárban kijavítottuk.

X

A kézi tüzelő készülékek karbantartásával és ellenőrzésével a Tüzelőkészülékeket Karbantartó és Javító KTSz-t bíztuk meg. A felmerülő javításokat a helyszínen nyomban elvégzik.

X

A Művelődésügyi Minisztériumtól könyvjóváírás útján kapott butorokat a Kerületi Könyvtárak Osztálya által történt elosztás alapján - a Gazdasági osztály kiszállította a kerületi könyvtárakba. Viszont vannak olyan kerületi könyvtárak is, ahol felesleges butor van. Ezt be kell jelenteni a Gazdasági osztálynak, hogy elszállíttassa olyan könyvtárba, ahol szükség van rá.

X

A Művelődésügyi Minisztériumtól ugyancsak könyvjóváírás útján kaptott a könyvtár 2 db. irodai írógépet. Ezeket a kerületi könyvtárak rendelkezésére bocsátjuk egy-egy hónapra. Az írógép-igénylést a kerületi könyvtárak osztályon kell bejelenteni.

SAKSZERVEZETI HIREK

Szeptemberben Wintex Pálné összehívta az intézet, - párt - és szakszervezet vezetőit és a könyvtár néhány nődolgozóját és együtt megvizsgálták, hogy milyen lehetőségek állnának rendelkezésünkre nődolgozóink életünk megkönnyítésére?

Három ötlet merült fel: 1. Vegyen a szakszervezet egy mo-
cógépet, állítsák fel a központban és rendezzenek be egy szárítóho-
lyiságot.

2. Könyvtári óvoda. A háiban összeszedhető butorokkal és a dolgozókéval azonos ebéddel.

3. A beteg gyermekét ápoló anya kaphatna-e otthoni munkát egyes osztályokról, /Bibliográfia, B. gyűjtemény/ hogy véget vehessen a jelenlegi gyakorlatnak. T.i.: az anyák szabadsága, cőt fizetés nélküli szabadsága is ráerő a beteg gyerek ápolására. Tudnánk-e egy "pótanya" szervezetet felállítani?

Kérjük dolgozóinkat, vitassák meg javaslatainkat és véleményüket, ötleteiket írják meg Pataki Ferencnek.

Itt számolunk be arról, hogy október 14.-én öt könyvtári gyermek, - Bihari György, Gaál Zsófia, Radnai Ildikó, Wéber Annuska és Zalai Laci - jött haza öthetes, teljesen ingyenes SZOT üdültetésről, a gyermekek iskolába is jártak, a fiúk Tordason, a kislányok Velencén. November közepén ismét számíthatunk néhány hasonló beutalásra.